

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Економікс»

Ступінь вищої освіти   бакалавр
Спеціальність   051 Економіка
Освітня програма   Міжнародна економіка

Рік навчання 1-2, семестр 2-3
Форма навчання   денна
Кількість кредитів ЄКТС 5
Мова викладання українська

Лектор курсу

Доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки Байдала Вікторія Володимирівна

Контактна інформація
лектора (e-mail)

baidala@nubip.edu.ua

Сторінка курсу в eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=3500>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Економікс» складається з двох курсів, які викладаються послідовно протягом двох семестрів, а саме з мікроекономіки та макроекономіки.

Мікроекономіка – наука про використання обмежених економічних ресурсів або управління ними для максимального задоволення необмежених потреб людей та суспільства загалом. Вивчення дисципліни «Мікроекономіка» формує систему знань про економічний вибір суб'єктів економіки за умов обмежених виробничих ресурсів і безмежних потреб у різних соціально-економічних системах.

У свою чергу, макроекономіка – це наука, що вивчає поведінку великих груп господарюючих суб'єктів і національної економіки в цілому з погляду ринкового механізму і державного регулювання. На відміну від мікроекономіки, яка вивчає економічну поведінку окремих (індивідуальних) господарюючих суб'єктів (споживача або виробника) на індивідуальних ринках, макроекономіка вивчає економіку як єдине ціле, досліджує проблеми, які є загальними для всієї економіки, і оперує агрегованими величинами.

Компетентності навчальної дисципліни:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в економічній сфері, які характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- на міжнародному рівнях;

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати;

СК 5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

Програмні результати навчання:

ПРН 3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки;

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем;

ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ практичні /самостійні на	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
2 семестр				
Модуль 1. Мікроекономіка				
Тема 1. Предмет і метод мікроекономіки	2/2/1	Знати сутність економічних потреб та інтересів, економічних благ та їх класифікацію. Аналізувати основні фактори виробництва та їх взаємодію. Знати причини виникнення та механізм вирішення основних суперечностей між безмежними потребами економічних суб'єктів та обмеженими ресурсами. Вміти розраховувати альтернативну вартість. Розуміти межу виробничих можливостей та вміти її графічно зображувати.	Розв'язок задач Підготовка презентації або реферату	5
Тема 2. Попит, пропозиція та їх взаємодія	2/2/1	Розуміти поняття: попит та пропозиція, ринкова рівновага, аналізувати цінові та нецінові фактори, що на них впливають. Розраховувати та відображати графічно, таблично, аналітично показники обсягу попиту та ціни	Розв'язок задач Підготовка презентації або реферату	5
Тема 3. Еластичність попиту і пропозиції	2/2/1	Знати поняття та види еластичності. Вміти розраховувати коефіцієнт еластичності. Аналізувати та практично застосовувати отримані значення показників еластичності. Засвоїти принцип "цінового механізму", ознайомитися з моделями досягнення ринкової рівноваги. Використовувати цінову еластичність попиту та пропозиції для визначення поведінки споживачів та виробників на ринку	Розв'язок задач	5
Тема 4. Теорія поведінки споживача	2/2/1	Знати поняття, види та вигляд функцій корисності. Розуміти аксіоми поведінки споживача, поняття уподобань та вибору споживача, сутність ринкового кошика. Вміти графічно зображувати криву байдужості та лінію бюджетного обмеження, розраховувати граничну норму заміщення. Знати властивості кривої байдужості та лінії бюджетного обмеження, поняття граничної норми заміщення (MRS_{xy}). Вміти використовувати аналітичний вигляд лінії бюджетного обмеження, розрізняти просте та розширене бюджетне обмеження. Вміти зображувати графічно стан оптимального вибору споживача та використовувати його на практиці	Розв'язок задач Підготовка презентації або реферату	5

Тема 5. Індивідуальний і ринковий попит	2/2/1	Розрізнити поняття індивідуального та ринкового попиту. Вміти графічно зображувати вплив різних чинників на стан рівноваги та індивідуальний попит споживача. Розуміти поняття кривих: «дохід-споживання» та «ціна-споживання». Знати поняття: ефект доходу та ефект заміщення. Розуміти принцип встановлення ціни в умовах ринкової економіки та концепцію споживчого надлишку. Вміти визначати ринковий попит графічно та аналітично.	Розв'язок задач Підготовка презентації або реферату	5
Тема 6. Теорія фірми: мікроекономічна модель фірми	2/2/1	Розуміти підприємство з точки зору суб'єкта ринкових відносин, а також мотивацію діяльності підприємства. Вміти розраховувати загальну, середню та граничну продуктивність ресурсу.	Розв'язок задач	5
Тема 7. Теорія фірми: витрати	4/4/2	Знати суть витрат виробництва, економічний та бухгалтерський підходи до їх визначення, а також особливості формування витрат у довгостроковому та короткостроковому періодах. Розуміти класифікацію та способи розрахунку виробничих витрат. Розрізнити бухгалтерські та економічні витрати, граничні витрати.	Розв'язок задач	5
Модуль 2				
Тема 8. Ринок досконалої конкуренції	4/4/1	Знати ознаки та умови досконалої конкуренції, поняття конкурентної фірми та конкурентної галузі. Розуміти принцип формування попиту споживачів на продукцію конкурентної фірми; різницю між бухгалтерським, економічним та нормальним прибутком; поняття виробничого надлишку. Вміти розраховувати загальну, середню та граничну виручку фірми; визначати оптимальний обсяг випуску продукції для фірми з використанням правила максимізації прибутку. Аналізувати умови виходу фірми з галузі в короткостроковому і довгостроковому періодах та механізм формування індивідуальної і ринкової пропозиції. Знати дію парадоксу прибутку та зрозуміти наслідки державного регулювання конкурентних ринків. Розуміти відмінності стратегій товаровиробника у короткостроковому та довгостроковому періодах.	Підготовка презентації або реферату	5

Тема 9. Монопольний ринок	4/4/1	Розуміти суть монополій, їх ознаки та види. Знати стратегії вибору монополістом цін та обсягу виробництва. Знати зв'язок між еластичністю попиту на продукцію фірми-монополіста та загальною і граничною виручкою. Вміти розв'язувати задачу максимізації прибутку для монополіста в коротко- та довгостроковому періодах та розраховувати ціну продукції з використанням правила монополістичного ціноутворення. Аналізувати використання цінової дискримінації при формуванні ціни фірми-монополіста	Розв'язок задач Підготовка презентації	5
Тема 10. Олігополія та монополістична конкуренція	2/2/1	Знати суть олігополії, її моделі та розповсюдження. Розуміти поняття ефективності олігополій. Вміти розв'язувати задачу максимізації прибутку для олігополії в коротко- та довгостроковому періодах	Розв'язок задач	5
Тема 11. Ринок праці	2/2/2	Вміти визначати оптимальний обсяг праці, використовуючи правило "рішення про найм". Вміти порівнювати конкурентні ринки праці та ринки праці з недосконалою конкуренцією. Розуміти практичне використання моделі "доход-відпочинок". Знати особливості формування індивідуальної і ринкової пропозиції праці та попиту на працю.	Розв'язок задач, тестів	10
Тема 12. Ринок капіталу. Ринок землі	2/2/2	Аналізувати модель міжчасового вибору в економіці та особливості формування попиту і пропозиції позичкових коштів. Вміти визначати оптимальний обсяг інвестицій для фірми, оцінювати доцільність інвестицій та використовувати правило дисконтування. Знати особливості функціонування ринків природних ресурсів, зокрема землі. Розуміти особливості встановлення орендної плати та ціни землі. Аналізувати сучасний стан земельних відносин в Україні	Розв'язок задач	10
Всього за семестр	30/30/15			70
Залік				30
Всього за курс	75			100
3 семестр				
Модуль 3. Макроекономіка				

Тема 13. Предмет, метод та функції макроекономіки	2/2/1	сформувати знання про функції макроекономіки і цілі та інструменти макроекономічної політики	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn), індивідуального завдання	5
Тема 14. Основні макроекономічні показники	2/2/1	сформувати знання про принципи побудови та показники СНР; засвоїти методи їх розрахунку, а також вміти розраховувати номінальні та реальні величини, цінові індекси; аналізувати динаміку основних показників СНР по роках	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn), індивідуального завдання	5
Тема 15. Макроекономічна нестабільність: ділові цикли	2/2/1	розуміти принципи циклічного розвитку економіки, знати фази циклу та причини коливань, вміти прогнозувати наслідки циклічних коливань та результатів впливу інструментів макроекономічної політики стабілізації циклу	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn), індивідуального завдання	5
Тема 16. Безробіття та політика зайнятості	2/2/1	знати визначення та типи безробіття, уміти розрахувати показники рівня зайнятості, безробіття, володіти інформацією щодо проблем зайнятості і безробіття	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn), індивідуального завдання	5
Тема 17. Інфляція та антиінфляційна політика	2/2/1	знати визначення та причини інфляції, зв'язок інфляції і процентних ставок, наслідки та методи боротьби з нею, взаємозв'язок між безробіттям та інфляцією; уміти розраховувати показники темпу та рівня інфляції	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn), індивідуального завдання	5
Тема 18. Базова модель сукупного попиту та	2/2/1	розуміти зміст понять сукупний попит та сукупна пропозиція, знати фактори, які впливають на них; вміти пояснити дію ефектів багатства, реальних процентних	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної	5

сукупної пропозиції		ставок, імпорتنих закупівель, пропозиції грошей на зміну сукупного попиту; знати основні положення класичної та кейнсіанських шкіл стосовно кривих AS; вміти пояснити процес синхронізації AD та AS по моделі AD – AS	роботи (в.т.ч. В elearn), індивідуального завдання.	
Тема 19. Класична модель макрорівноваги	2/2/2	знати принципи побудови класичної моделі макроекономічної рівноваги, вміти зображувати графічно досягнення стану довгострокової рівноваги	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної роботи (в.т.ч. В elearn), індивідуального завдання.	5
Модуль 4. Макроекономіка				
Тема 20. Кейнсіанська модель макрорівноваги	4/4/1	вміти зображувати графічно модель “кейнсіанського хреста”; показувати на ньому рецесивний та інфляційний розриви, знати причини їх виникнення та засоби подолання; ознайомитися з дією ефекту мультиплікатора, знати основні види мультиплікаторів; вміти розраховувати та показувати на графіку “Кейнсіанського хреста” зміну рівноважного обсягу доходу в результаті зміни одного з компонентів автономних витрат; ознайомитися з податковою системою України, принципами її побудови та функціонування	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної роботи (в.т.ч. В elearn), індивідуального завдання	5
Тема 21. Бюджетно-податкова політика та управління державним боргом	2/2/1	вміти добирати інструментарій бюджетно-податкової макроекономічної політики до її цілей; вміти аналізувати причини стійкого бюджетного дефіциту та його впливу на національну економіку	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної роботи (в.т.ч. В elearn), індивідуального завдання	6
Тема 22. Грошова система і грошово-кредитна політика	4/4/1	знати основні грошові агрегати, функції грошей; структуру банківської системи України; функції НБУ та комерційних банків; вміти розраховувати величину пропозиції грошей та попиту на гроші; аналізувати можливі наслідки для економіки монетарної політики НБУ	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної роботи (в.т.ч. В elearn), індивідуального завдання.	6
Тема 23. Макроекономіч на рівновага на товарному та	2/2/1	знати основні положення моделі, розуміти її призначення, вміти графічно будувати модель, розраховувати стан одночасної рівноваги на товарному та	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної	6

грошовому ринках. Модель IS-LM		грошовому ринку, прогнозувати наслідки застосування інструментів фіскальної та монетарної політики одночасно	роботи (в.т.ч. в elearn), індивідуального завдання.	
Тема 24. Теорія економічного зростання	2/2/1	розуміти суть економічного зростання; знати його типи та різні погляди на економічне зростання; вміти розрахувати основні показники рівня економічного розвитку	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn), індивідуального завдання	6
Тема 25. Модель Економічного зростання Р. Солоу	2/2/2	аналізувати вплив різних чинників на економічне зростання; знати основні положення моделі Р. Солоу; вміти аналізувати особливості розвитку вітчизняної економіки	розв'язок задач, тестів, виконання самостійної роботи (в.т.ч. в elearn), індивідуального завдання	6
Всього за семестр 30/30/15				70
Екзамен				30
Всього за курс 75				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перекладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перекладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати та презентації повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів / заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Електронний навчальний курс <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3500>
- Байдала В.В. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Економікс» для здобувачів

- першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка». Ч.1 (мікроекономіка). Київ, 2022.
3. Байдала В.В. Методичні вказівки до вивчення дисципліни «Економікс» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 051 «Економіка» освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка». Ч.2 (макроекономіка). Київ, 2022.
4. Мікроекономіка і макроекономіка: Підруч. для студентів ек. спец. закл. освіти: У 2 ч. / С. Будаговська, О. Кілієвич, І. Луніна та ін.; За заг. ред. С. Будаговської. К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2003. 517 с.
5. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навчальний посібник.: У 2 кн. Кн. 6. Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. За ред. С. Панчишина і П. Островерха. 4-те вид. випр. і допов. К: Знання, 2020. 723 с.
7. Аналітична економія: макроекономіка і мікроекономіка: Навчальний посібник.: У 2кн. За ред. С. Панчишина і П. Островерха. Кн. 2: Мікроекономіка. 4-те., випр. і доп. К: Знання, 2021. 437 с.
8. Базилевич В.Д. Мікроекономіка: підручник. К.: Знання, 2022. 679 с.
9. Гронтковська Г.Е. Макроекономіка: Навч.посібник./ Г.Е.Гронтковська, А.Ф.Косік. К.:Центр учбової літератури, 2020. 672с.
10. Канцір І.А. Макро-мікроекономіка: від теорії до практики. Навч.посібник. Львів: «Новий світ», 2021. 443 с.
11. Мікроекономіка: курс лекцій та вправи: Навчальний посібник. 5-те вид., стереотипне. К., Знання. 2022. 211 с.
12. Макроекономіка та макроекономічна політика: Навч.посіб./ А.Ф.Мельник, Т.Л.Желюк, В.Длугопольський, О.В.Панухник. К.: Знання, 2020. 699 с.
13. Основні макроекономічні показники/Державний комітет статистики України <http://www.ukrstat.gov.ua/>
14. Верховна Рада України www.portal.rada.gov.ua
11. Кабінет Міністрів України www.kmu.gov.ua
12. Міністерство фінансів www.minfin.gov.ua
13. Державна податкова служба України www.tax.gov.ua
14. Державна служба статистики України www.ukrstat.gov.ua
15. Національний інститут стратегічних досліджень www.niss.gov.ua
16. Центр перспективних соціальних досліджень www.cpsr.org.ua
17. Антимонопольний комітет України www.amc.gov.ua
18. Талавіря М.П., Байдала В.В., Бутенко В.В., Болгарова Н.К., Пащенко О.В., Гуца І.О. Економічна теорія: Навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. Перевидання. К.: Наукова столиця. 2020. 338 с.
19. Nahorny V.V., Tiurina A.A., Baidala V.V., Ruban O.O., Nahorna O.V., Yermakov O.Yu. Modern aspects of agricultural business development on the principles of sustainability: Monography. Tallinn: Teadmus OÜ, 2024, 399 p.
20. Діброва А.Д., Байдала В.В., Мірзоєва Т.В., Степасюк Л.М., Діброва Л.В., Чміль А.С. Формування стратегії диверсифікації аграрного виробництва через поширення практики вирощування нішевих зернових культур. К.: «ЦП «КОМПРИНТ»», 2024. 320 с.